

TASARIM UNSURLARI AÇISINDAN SOKAK FOTOĞRAFÇILIĞINDA INSTAGRAM KOLLEKTİFLERİ “SPİ ÖRNEĞİNDE”

Instagram Collectives In Street Photography In Terms of Design Elements “In The Spi Example”

Tamer KAVURAN¹, Derya YILMAZ²

ÖZ

Tarihte ilk olarak 10. yy'da güneş tutulmalarını izleme amaçlı olarak geliştirilen karanlık kutu (camera obscura), 19. yüzyıl ortalarından itibaren günlük hayatta yaygın olarak kullanılan bir teknoloji haline almıştır. O yıllarda henüz “sokak fotoğrafçılığı” ismi verilmiş olmasa da Henri Cartier Bresson başta olmak üzere çok sayıda fotoğrafçı tarafından günlük hayatı yansıtan fotoğraflar için ana mekan olarak sokakların kullanılmaya başlandığı görülmüştür. Günümüzde sokak fotoğrafçılığı alanında üretilen fotoğrafların sosyal medyada da yaygın bir şekilde paylaşıldığı görülmektedir. Fotoğraf ağırlıklı bir sosyal medya özelliği taşıması nedeniyle yapılan paylaşımlarda Instagramın ön planda olduğu ve bünyesinde dünya çapında faaliyet gösteren bazı kolektiflerin oluştuğu görülmektedir. Bu kolektiflerden biri olan SPi (Street Photo International) Instagram üzerinde çok sayıda sokak fotoğrafçısını belirlediği etiketlerle ortak bir noktada birleştirme özelliği taşıması bakımından çalışma kapsamına dahil edildi. Bu makalenin temel amacı sokak fotoğrafçılığında tasarım unsurlarının bilinçli kullanımının anlamlandırmaya katkısını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda SPi'nin kurucularından olan Alan Schaller'in örneklem olarak alınan sokak fotoğrafları tasarım unsurları açısından incelenmiştir. Araştırmanın evreni sokak fotoğrafçılığı, örnekleme ise Instagram'da bugün dünya çapında yaygınca kullanılan hashtaglerden biri olan SPi (Street Photo International) -Uluslararası Sokak Fotoğrafı- kolektifinin kurucularından Alan Schaller'in tesadüfi yöntemle belirlenen siyah-beyaz sokak fotoğrafları oluşturmaktadır. Konu başlıklarına uygun olarak belirlenen fotoğraflar, tasarım unsurları açısından betimlenerek analiz edilmiştir. Bununla birlikte inceleme konusu yapılan SPi kolektifi ve Alan Schaller hakkında Türkçe kaynakların yeterli olmaması ise araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda tasarım unsurlarının sokak fotoğrafçılığında bilinçli olarak anlam oluşturacak şekilde kullanıldığı; bu sayede daha estetik, dikkat çeken ve anlamlı kareler elde edildiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sokak fotoğrafçılığı, instagram, fotoğraf, tasarım unsurları, sosyal medya

ABSTRACT

The camera obscura, originally developed in the 10th century to observe solar eclipses, became a widely used technology in daily life from the mid-19th century onward. Although the term "street photography" was not coined at that time, it can be observed that many photographers, including Henri Cartier-Bresson, began using the streets as the main setting for capturing images that reflected daily life. Today, the photographs produced in the field of street photography are widely shared on social media platforms. Due to Instagram's photo-centric nature, it has emerged as a prominent platform for these shared images, and several global collectives have formed within it. One such collective, SPi (Street Photo International), was included in the scope of this study for its ability to bring together a large number of street photographers through specific hashtags.

The main purpose of this article is to examine the contribution of the conscious use of design elements in street photography to the creation of meaning. To this end, the street photographs of Alan Schaller, one of the founders of SPi, were analyzed in terms of design elements. The research universe consists of street photography, and the sample comprises randomly selected black-and-white street photos by Alan Schaller, one of the founders of SPi (Street Photo International), a collective widely known on Instagram that brings together photographers worldwide through specific hashtags. The photos selected according to relevant topics were described and analyzed in terms of their design elements. However, a limitation of the research is the insufficient availability of Turkish-language sources on the SPi collective and Alan Schaller, as well as the lack of prior research on these subjects. The findings of the research suggest that design elements are consciously used in street photography to create meaning, resulting in more aesthetically pleasing, attention-grabbing, and meaningful images.

Keywords: Street photography, instagram, photography, design elements, social media

1. ORCID: 0000-0001-8332-9802

1. Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi, tkavuran@firat.edu.tr

2. ORCID: 0000-0002-7933-0330

2. Yüksek Lisans Öğrencisi, Fırat Üniversitesi,

EXTENDED ABSTRACT

It can be said that the foundations of photography technology, which dates back to the 10th century, were actually laid by chance by scientists who were doing scientific studies for other purposes. Following this first coincidental development, cameras have undergone many transformations over the years and have survived to the present day, making significant technological advances, especially in the late 1800s. It became widespread in the late 19th century with the advent of smaller cameras, lenses with shorter focal lengths, and films sensitive enough to record in low light conditions. With all these developments, scenes from street life have become an important issue. Although the activity was not yet called "street photography", photographers began to record the activities taking place on the streets in those years. It took a long time for street photography, which has existed from past to present, to be accepted as a sub-branch of photography. Since street photography is inherently part of life, it can be said that the elements examined and considered as design elements within the scope of the study are also life elements. Each element that complements the photograph in terms of meaning in terms of humans and all other living creatures, architecture, light, shadow, contrast, reflection and graphic elements has been evaluated as a design element in the study. The photographs determined as samples were examined in terms of the comprehension effect of the design elements. When the photographs taken as a result of the study were examined in terms of design elements such as humans, all other living creatures, architecture, light, shadow, contrast, reflection and graphic elements, it was concluded that in street photography, the design elements were consciously positioned in the frame by the photographer and contributed to the formation of meaning.

Street photography, which has become more widespread in recent years with the influence of technological developments, has become a part of daily life. In this regard, social media, which has an important place in today's daily life, has also become widespread globally. A number of collectives operating in many social media channels, especially Instagram, have had an impact on this popularity. Nowadays, photographs taken by many photographers, whether amateur or professional, have begun to be shared on social media with various tags determined by the collectives in question. In this article, randomly selected black and white street photographs of Alan Schaller, one of the founders of SPi, which operates as a photography collective in the case of Instagram, were examined in terms of design elements. The aim of the study is to see the semantic effects of design elements on street photography for street photographers today, through photography. It is seen that contrasting elements are seen in almost all of the photographs taken within the scope of the study, and that the human element is given meaning together with architectural and other elements by creating integrity with design elements such as shadow, reflection and graphic elements. As a result, it has been observed that humans, all other living creatures, architecture, light, shadow, contrast, reflection and graphic elements are consciously used as design elements in street photography, resulting in more aesthetic and eye-catching shots. The research is also important in terms of examining the collective understanding that exists on Instagram, a medium widely used in street photography. However, at this point, the lack of resources limits the study.

GİRİŞ

Sokak fotoğrafçılığı geç de olsa fotoğraf literatürüne girmiş bir kavram olmakla beraber aslında üzerinde tam bir uzlaşmanın sağlanamadığı bir fotoğrafçılık türüdür. Bu noktada sokak fotoğrafçılığının kimi araştırmacılar tarafından foto muhabirliğinin bir türü olarak, kimi araştırmacılar tarafından ise belgesel fotoğraf olarak değerlendirildiği görülür. Leblebici (2012) sokak fotoğrafını kamuya açık alanda çekilen ve çekildiği yerdeki yaşamı belgeleyen çağdaş bir fotoğraf dalı olarak tanımlayarak “Başka bir deyişle bir hayat biçimi, hatta foto muhabirliği türüdür.” şeklinde sokak fotoğrafçılığını foto muhabirliğine yakın bir fotoğrafçılık türü olarak değerlendirirken (Leblebici, 2012 akt. Eryılmaz, 2021:23) Hartel ise sokak fotoğrafını sokakların yanı sıra parklar, plajlar, alışveriş merkezleri gibi genelde halka açık yerlerde çekilmiş fotoğraflar olarak tanımlayarak; gündelik yaşamlarını sürdüren samimi insanların rol aldığı bir belgesel fotoğrafçılık alanı olarak düşünülebileceğini belirtmiştir (Hartel, 2012, akt. Eryılmaz, 2021). Orhan (2020: 51) ise belgesel fotoğraf, mesaj verme amacı taşıırken, sokak fotoğrafının mesaj verme kaygısıyla çekilmediğini; aynı zamanda belgesel fotoğrafta anlamın önceden kurulduğunu, sokak fotoğrafında ise anlamın çekim anında veya sonradan ortaya çıktığını belirtmektedir. Orhan (2020: 51) aynı zamanda “Belgesel fotoğraf, ön çalışmayı, veri elde etmeyi ve ele alınan konunun derinlikli olarak araştırılmasını gerektirirken; sokak fotoğrafçısı ise sadece çekim rotasını belirler ve dikkat çekmeden çekim yapacağı küçük kamerası ile çekimini yapar.” şeklinde belgesel fotoğraf türü ile arasındaki farkı ortaya koymuştur. Bu ifadesi ile sokak fotoğrafçılığının daha özgür bir fotoğraf dalı olduğunu vurgulamıştır. Safi de benzer şekilde “Sokak fotoğrafçılığının temel amacı, fotoğrafçının kendisini ifade edebilmesi hedefine dayanır. Yani, sokak fotoğrafçısı çektiği fotoğraflarla, sokağı, diğer insanlardan nasıl farklı gördüğünün ve bunu nasıl ifade ettiğinin peşindedir.” ifadesi ile sokak fotoğrafçılığının muhabirlik ya da bir belgesel fotoğrafçılık olmadığını söylemektedir (URL 1).

1. Sokak Fotoğrafçılığının Gelişimi

Paris Pictured (2002 akt. Scott, 2011:17) adlı kitapta Paris’in sokak fotoğrafçılığının kaynağı olduğu belirtilmektedir. “İlk fotoğrafçıların ressam olmalarından kaynaklanan görsel birikimlerini fotoğraflarda belirgin ve verimli biçimde kullanmaya başlamaları fotoğrafın başlı başına bir anlatım dili haline gelmesini kaçınılmaz kılmıştır” (Karadağ, 2016d:9). Negre’nin 1850’lerin başındaki scenes de genre (tür sahneleri) sokak müzisyenleri, ağır işçiler, taşçılar, kiremitçiler, baca temizleyicilerinin ardından Atget’in insansız Paris sokaklarından oluşan fotoğraflar izlemiştir. (Scott, 2011:99) Bu fotoğraflar sokak fotoğrafçılığının ilk ürünleri olarak sayılmaktadır. Macar asıllı Kertesz, fotoğrafçılığı gerçek bir sanatsal ortam olarak benimseyen ilk fotoğrafçılardan biriydi. Çalışmalarını geometri ve forma dayalı olarak ışığın nesnelere vurduğu açı, oluşturduğu gölgeler, siyahlar ve beyazlar arasındaki kontrast ilişki üzerine oturtan Kertesz için Henri Cartier Bresson “Hepimiz Kertész’e bir şeyler borçluyuz. Ne yaptıysak, önceden ilk o yapmıştı.” İfadelerini kullanmıştır (URL 2).

Bate, (2022:254) “1880’lerden itibaren taşınabilir fotoğraf makineleriyle gelişen sokak fotoğrafının, Henri Cartier Bresson’un eserlerinin 2. Dünya Savaşı sonrasındaki popülerliği sayesinde ünlendiğini belirtmektedir. Henri Cartier Bresson (1952:47 akt. Scott 2011:55) fotoğrafçılıkta yeni, şekil alabilir bir tür var, öznenin hareketiyle ortaya çıkan anlık oluşun çizgilerinin ürünü olan hareketin elemanlarının dengede olduğu bu an fotoğrafçı tarafından yakalanmalıdır. Geçmişten günümüze sokak fotoğrafçıları tarafından benimsenen Bresson’un ‘karar anı’ sahnede anlamlı bir diyalog yaratan, formların dengesiyle oluşan andır. “En doğru çerçeve ve en doğru kompozisyonla tüm öyküyü tek bir karede anlatmaya fotoğrafçılıkta ‘mutlak an’ denir” (Ulutürk, 2019:114). Bresson’a göre bir fotoğraf mutlak anında çekilmişse geometrik olarak kusursuz ve kendi içinde düzenli olduğunu belirtmiştir. Ulutürk (2019:114) sokak fotoğrafçılarının mutlak anı yakalamak için bir mekanda saatlerce beklemeleri gerektiğini belirtmiştir. Sokak fotoğrafçılığı 50’lerden itibaren tamamen yerleşmiş bir kategori haline geldi. Henri-Cartier Bresson ve Diane Arbus 1950’li yıllarda günlük hayata ilişkin sokak fotoğrafçılığını başlatan ve bugünkü haline gelmesinde etkili olan kişiler olarak belirtilebilir (Bozkurt Yüksel, 2020:529). Diane Arbus, 1956 -1962 yılları arasında New York’ta akla gelebilecek her yerde; sokaklarda, Central Park’ta, metroda, sinemalarda... 4x4, flaşlı kamerasıyla henüz tanıştığı kişiler ile iletişim kurarak onları fotoğraflarında olağanüstü kılmakta çok üstün hüner sergilemiş (URL 3) ve özellikle toplumsal hayatın uç noktalarında yaşayan (ya da en azından öyle görünen) insanların fotoğraflarını çekmiştir (URL 4). “Henri Cartier Bresson ise gerçek hayattan ele aldığı konuları fotoğraflarken, olaylara karışmaz; insan

ilişkilerindeki anlara, fotoğrafı meydana getiren öğelerin dizilişine dikkat eder ve onlara anlam kazandırır” (Yaykın, 2009:126).

Bate’e (2022:254) göre sokak fotoğrafının yeniliği, Robert Frank’ın 1955-1956 yılları arasında çektiği fotoğraflardan oluşan, ilk kez 1958’de yayımlanan ünlü kitabı The Americans ile gerçekleşti.

19. yüzyılın sonunda ve 20. yüzyılın başında metropollere yönelik insan akını, fotoğrafçılara hareketlenen günlük yaşantısında insan faaliyetlerini kayıt altına almak için birçok fırsat sundu. Lewis’e göre kimileri katı, klasik kompozisyonlar için konuyu kamusal alanda bulurken; kimileri de şehrin enerjisini yansıtan daha doğal ve kendiliğinden bir yaklaşımı benimsemişti (Lewis, 2018:88).

“1960’lı ve 70’li yıllara gelindiğinde batıda başlayan özgürlük ve eşitlik hareketleri gündelik hayatı ve sokağı değiştiren bir etken olmuştur. Paris, Londra ve New York gibi büyük kentler, hem savaş karşıtı, hem cinsel devrim hem de kadın özgürlüğü ve eşitliğini savunan feminist hareketlerin sık sık sokak gösterilerine sahne olmakta, sokak artık en cazip gösteri alanına dönüşmekteydi” (Orhan, 2020:58).

Günümüz teknolojisinin geldiği noktada kameralar hem boyut olarak küçülmüş hem de bizim adımıza düşünen akıllı cihazlar haline gelmiştir. Günümüzde bazı aynasız fotoğraf makinelerinde bulunan ISO basamaklama özelliği sayesinde kritik anların yaşandığı fotoğraflarda oluşabilecek ışık sorunları ortadan kaldırmıştır. Bu özellik sayesinde kullanıcı manuel modda çekim yaptığında fotoğraf aynı anda üç kare olarak kaydedilerek fotoğrafçının belirlediği bir alt, bir yüksek ISO değerinde kayıt ediliyor. Bu noktada fotoğrafçının sorumluluğu, fotoğraf makinesini iyi tanıyarak gerektiğinde tüm özelliklerini kullanabilmek ve teknolojiyi takip etmektir.

Teknolojinin geldiği noktada bugün sokak fotoğrafçılığı artık herkesin yapabileceği bir etkinlik haline almış; çünkü yeni üretilen fotoğraf makineleri giderek daha da küçülürken, yüksek ASA’larda gren vermeme, aynasız olmalarından kaynaklı daha da hafif olmaları bunu mümkün kılmıştır. “Bu durum fotoğrafçı adına zor bir dünyanın kapılarını da aralamış; artık, fotoğrafçının sokakta kendini ifade ederken, sıradanlıktan çıkıp, gerçekten farklılaşması, hatırı sayılır işler çıkarabilmesi oldukça zor ve fotoğrafçının sürekli üzerinde kafa yorması gereken bir konu haline almıştır” (URL 5).

2. Instagram Özelinde Sosyal Medyada Sokak Fotoğrafçılığı

“Snapchat, Flickr, Instagram, Facebook, Twitter, eBay gibi sosyal ağ web siteleri, “toplulukları”, diğer insanlarla toplumsal, kültürel, kişisel, ekonomik ve hatta siyasi ilişkiler için bağlantı kurma imkanı sağlar” (Bate, 2022:290). Bağlantı kurmayı sağlama ortak noktasında birleşen sosyal medya platformlarından biri olan Instagram, fotoğraf ağırlıklı kullanılan bir sosyal medya özelliği taşıması açısından özellikle çalışma konumuzla bağlantılı olarak ele alındı. Instagram 2010 yılında, Kevin Systrom ve Nike Krieger tarafından IOS için geliştirilen bir uygulama olarak kullanılmaya başlandı (Yozkat,2017:176, akt. Karaçelik, 2019:68). 2012 Nisan’ında Android versiyonunu da açıkladıktan hemen sonra Facebook tarafından 1 milyar dolara satın alındı (Sevinç, 2013:128).

2019 verilerine göre Instagram’da günlük yaklaşık 500 milyon aktif kullanıcı bulunmakta ve her gün 80 milyondan fazla kullanıcı Instagram’ a fotoğraf yüklemektedir. (Agrawal, 2020 akt. Aktaş ve Aksoy, 2022)

Mobil foto ve videoların çekildiği ve paylaşıldığı Instagram, kullanıcılarının değişik konseptlerde çektikleri ve düzenleme araçları ile manipüle edebildikleri fotoğrafları, onları tanımlayan değişik hashtag’ler (etiketler) ile paylaşımlarına olanak verir (Satkın, 2017:440).

Instagram’a 2013 yılında benzer fotoğrafları gruplandırmaya yarayan etiketleme özelliğinin gelmesi Instagram’ı daha da ilgi çekici bir hale getirmiştir (Türkmenoğlu, 2014:96). Instagram üzerinde hashtag kullanılarak paylaşılan konu etiketleri kullanıcılar tarafından takip edilebilmekte ve çok sayıda insanın etkileşimini sağlamakta önemli rol oynamaktadır. Hashtag; “#” sembolü ile kullanılan, boşluksuz şekilde yazılıp içeriklerin daha fazla kişiye erişmesine sağlayan söz öbeklerine verilen addır (URL 6). Bir söz dizisinin ya da sloganın “(#)”sembolünün ardına eklenmesiyle oluşan hashtag ya da etiketler, paylaşımın görünürlüğünü artmaktadır. Örneğin “#ankarakahvecileri ”etiketiyle paylaşılan gönderiler, tek sayfada görüntülenebilme ve Ankara’da kahve içilecek mekân arayanlar için mevcut yerleri veri haline

getirmektedir (URL 7). “İnsanlar, dünyanın dört bir yanındaki yabancılar ile (hashtag’ler sayesinde) bağlantı kurarak daha estetik fotoğraflar çekmeye başladılar (Gray, 2012, akt. Sağlamtimur vd, 2019: 180). Tasarlanmış bir özellik olarak etiketleme, kullanıcıların bir uygulamanın kullanıcı arayüzüne bağlı olarak verileri çeşitli şekillerde etiketlemelerine ve almalarına olanak sağlar” (Daer, Hoffman ve Goodman, 2014, akt. Torun, 2019).

3. Instagram Kolektifleri

Instagram üzerinde sokak fotoğrafçıları bir araya getirmeyi amaçlayan çok sayıda kolektif bulunmaktadır. Instagram üzerinde yaygınlık kazanan bu kolektif anlayışı, kullanıcıların bireysel yaratıcılıklarını paylaşarak etkileşimde bulunarak sokak fotoğrafçılığına dair ortak bir dil ve estetik oluşturulmasına katkı sağlaması bakımından önemlidir. Bu topluluklar, belirli tarzların, içeriklerin ve temaların yaygınlaşmasını sağlarken aynı zamanda sokak fotoğrafçılığının gelişimini ve anlaşılmasını şekillendiren dinamik bir ortam sunar.

Türkiye’de de bu alanda 2012 yılında oluşturulmuş bir kolektif olan #turkuazstreet 13 Ocak 2022 tarihinde yapmış oldukları açıklamayla kuruluş manifestolarında belirttikleri vizyon ve misyonu tamamladıklarını ve fotoğraf yolculuklarına son verdiklerini açıklamışlardır. Dünyada çok sayıda örneği olan fotoğraf kolektiflerinden en bilinenleri “in-public, Street Photo Thailand, Observe’ vd. (URL 8).

4. SPi (Street Photo International)

Street Photography International (SPi) de bu kolektiflerden biri olarak kurulmuş olmakla birlikte özellikle son birkaç yılda gerçekleştirdiği yarışma vb. etkinliklerle dünya çapında yaygınlık kazanmış bir kolektiftir. SPi, dünyanın dört bir yanından temsil edilmeyen yetenekli fotoğrafçılar için bir platform sağlamak ve sokak fotoğrafçılığını tanıtmak amacıyla oluşturulmuş bir sokak fotoğrafçıları topluluğudur. Uluslararası bir fotoğraf kolektifi olan SPi, Dünyayı yeni yeteneklerle tanıştırmaya yardımcı olmak amacıyla yetenekli fotoğrafçıların geniş bir izleyici kitlesinin önüne getirmek ve beğenilmesi için altyazı gerektirmeyen fotoğraf türlerini, bir hikaye anlatabilen güçlü fotoğrafları öne çıkarmak amacıyla kurulmuştur. Bugün SPi Instagram hesabı ayda 80 binden fazla fotoğraf gönderiminde hashtag olarak kullanılmaktadır. SPi’nin kurucularından olan Alan Schaller, My Modern Met ile gerçekleştirdiği röportajda SPi için şu ifadeleri kullanır:

"SPi, fotoğrafçılar tarafından fotoğrafçılar için yapıldı, bu yüzden bu kadar popüler olduğunu düşünüyorum. Öne çıkardığımız fotoğrafçıların çoğunun büyük bir takipçi kitlesi yok; bununla birlikte görülmeyi hak eden pek çok harika fotoğraf olduğunu bildiğimiz için üyelerimizin yanı sıra üyemiz olmayan dünya çapında faaliyet gösteren fotoğrafçıları kolektife dahil etmeyi tercih ediyoruz. Sadece iki yıl içinde, SPi’nin takipçileri, dünyanın dört bir yanından ayda 60 binden fazla fotoğraf gönderimiyle hızla arttı. Bu, SPi’yi projelerini SPi Sokak Ödülleri gibi etkinliklerle genişletmeye teşvik etti” (URL 9).

Instagram üzerinden haftalık olarak belirlenen konular için bir etiket belirleyip bu etiketlerle yapılan paylaşımlar arasından belirlenen/seçilen fotoğrafı ve fotoğrafçıyı sayfasında paylaşacağını vaad eden SPi kolektifinin belirlediği bazı konu etiketlerine 19 Ağustos 2024 tarihi itibarıyla tıklanıldığında ulaşılan rakamlara aşağıda yer verilmiştir:

#SPi_Silhouettes (236 bin 268 gönderi),	#SPi_Light(312 bin 342 gönderi),
#SPi_Reflections (114 bin 271 gönderi),	#SPi_BnW(702 bin 938 gönderi),
#SPi_Travel (212 bin 490 gönderi),	#SPi_Weather(103 bin 014 gönderi)
#SPi_Transport(95 bin 511 gönderi),	#SPi_Geometry (148 bin 963 gönderi),

Tablo 1. : 19 Ağustos 2024 tarihli #SPi etiketli paylaşım rakamları

Instagram üzerinden paylaşılan bu hashtagler kullanıcılar tarafından takibe alınabiliyor. Bu özellik sayesinde sadece SPi Instagram hesabında paylaşılan gönderilere ait kullanıcılar değil aynı zamanda bu

etiketleri kullanan dünyanın birçok yerinden kullanıcı tarafından üretilen fotoğrafların çok sayıda insan tarafından görüntülenip takip edilebilme imkanı da sunmaktadır.

SPi kolektifi gerek belli aralıklarla uluslararası çapta ödüllü fotoğraf yarışmalarıyla gerekse de her hafta Instagram üzerinden belirlediği hashtagleri kullanan insanların fotoğrafları arasında yarışmalar düzenlemektedir. Gerçekleştirdiği bu etkinliklerle oyunlaştırma anlayışını benimsemiş ve bu yolla dünya çapında bilinirliğini arttırmıştır. Oyunlaştırma, (gamification) temelinde en başta eğlence yatan aynı zamanda rekabet, yarışma, ödül, rozet, unvan, lider tabloları vb. unsurlar ile arzu edilen davranışların tekrar edilmesine dayalı bir anlayıştır (Kavazoğlu'ndan akt. Gürcan: 97).

5. Alan Schaller

Street Photography International (SPi) kolektifinin kurucu ortağı olan Alan Schaller, siyah beyaz fotoğrafçılıkta uzmanlaşmış, Londra merkezli bir foto muhabiri ve sokak fotoğrafçısıdır. Çalışmaları, insan yaşamının hem güzelliğini hem de çeşitliliğini iletme için geometrik kompozisyon, ışık ve gölgeden yararlanır.

Okan Yılmaz fotoğrafın ustaları video serisinde siyah beyazın efendisi Alan Schaller başlığı ile yayınladığı videoda (URL 10) Alan Schaller ve çalışmalarına şu şekilde yer verir: “Henüz 30’lu yaşlarında olan Alan Schaller aslında müzik eğitimi almış ve 2015 yılına kadar Londra’da TV sektörü ve filmler için müzik yapan 2015’ten itibaren ise fotoğraf çekmeye başlayıp çektiği fotoğrafları Instagram’da paylaşan bir isimdir. Sadece birkaç yıl gibi kısa bir sürede hızla tanınan Alan Schaller’ın fotoğrafları The Guardian, Washington Post, Financial Times, New York Times gibi önde gelen gazete ve dergilerde yayınlanmaya başlamıştır. Apple, Huawei, Philips markaları için fotoğraflar çekmeye başlayan Alan Schaller’ın aynı zamanda The Leica vb. ünlü galerilerde fotoğraf sergileri de açılmıştır.”

Alan Schaller verdiği bir röportajda sokak fotoğrafçılığına yönelmesinde etkili olan faktörleri şu şekilde aktarır. “Küçüklüğümde beri hep "insan" oldum. İnsanları büyüleyici buluyorum. Fotoğraf makinesini elime aldıktan kısa bir süre sonra Henri Cartier-Bresson'un çalışmalarına bir sokak fotoğrafçılığı sergisinde rastladım ve her şeyi ne kadar zekice kullandığını düşünerek hayran kaldım. Bu fotoğraf bir sette planlanmadı veya çekilmedi. İşte o zaman etrafımızda her zaman olağanüstü anların yaşandığını anladım. Bunları kendim tespit edip edemeyeceğimi görmek istedim ve denemeye karar verdim” (URL 11).

6. Sokak Fotoğrafçılığında Tasarım Unsurları

Kalfagil, (2014 : 59) hangi türden olursa olsun fotoğrafın objeleri görüntüye dönüştürme eylemi olduğunu belirtmektedir. Fotoğrafçının bu eylemi gerçekleştirirken büyük ölçüde bilgi ve önceki deneyimlerinden yararlandığını belirten Kalfagil, kompozisyonun öncelikle zihinde gerçekleşen bir tasarım olduğunu vurgulamaktadır. Fotoğrafçının yaşama ait kullandığı tüm nesnelere ulaşmak istediği düşünce boyuna geçmesi ve bu düşünceyi imgelemlendirebilmesi için kullanılan bir araçtır (Ertan, 2013:19).

Sokak fotoğrafı çeken fotoğrafçının vizörün ardında aslında konuları seçerek bir araya getirdiği ve bu yolla bir tasarım gerçekleştirdiği söylenebilir. Bu bakımdan sokak fotoğrafçılığında konuyu oluşturan öğelerin bir araya getirilişinde bir tasarlama söz konusudur. Fotoğrafçı kadrajına dahil edeceği tasarım unsurlarını bir anlam oluşturacak şekilde bilinçli olarak seçmektedir. Sokak fotoğrafçılığı doğası gereği içinde bulunulan toplum yaşamını yansıtması bakımından çalışmada tasarım unsuru olarak ele alınan konu başlıkları aynı zamanda yaşam öğeleridir. Fotoğrafta yaşam öğesi aynı zamanda bir kompozisyon unsurudur ve özellikle sokak fotoğraflarının çekildiği yerin doğasından dolayı olmazsa olmazdır, denilebilir. “Fotoğrafta bulunan yaşam öğesi bize bazı ipuçları verir. Mekan hakkında yaklaşık bilgiler sunar. Fotoğraf karesinde insan bulunuyorsa giyimine bakarak hangi sınıfa ait olduğu, hangi yıllarda yaşadığını anlayabiliriz. Bazen bir ağacın dallarına konan kuş da yaşam öğesidir. Bir kedi, köpek veya martılar da olabilir” (Sütlüoğlu, 2017). Bu noktada tasarım unsuru olarak ele alınan konu başlıkları yaşamın içinden başta mimari olmak üzere toplumu oluşturan insanlar ve diğer tüm canlılar ile ışık ve grafik öğeler olarak düşünülmüştür.

6.1. Tasarım Unsuru Olarak Mimari

Sokak fotoğrafının ağırlıklı olarak sokakta çekildiği göz önüne alındığında konuyu çevreleyen her bir unsur kareye anlam katar. Bu açıdan Bate (2022:156), mekanın fotoğrafçılar tarafından bilinçli bir anlam

yaratmak için kullanıldığını belirtir ve örnek olarak şehirdeki bir arka sokağın kötü karakter tiplmesi veya evsizler için tipik mekanlar olduğunu söyler. Aynı şekilde mimariyi oluşturan detaylar da anlama katkı sağlar. “Kapılar ve pencereler, başlı başına birer fotoğraf konusu olabilirler. Ait oldukları yapının mimarisi konusunda ipuçları verirler. Yaşama ait giriş çıkışlardır. Aynı zamanda iyi birer fon ve ideal çerçeveler oluştururlar” (Akbaş ve İkizler 2010:188).

Görsel 1. İsimsiz-Metropolis Serisinden Alan Schaller (URL 12)

Alan Schaller tarafından çekilen Görsel 1, mimarinin ön planda olduğu bir fotoğraftır ve bütünlüklü olarak tasarım unsurları açısından bakıldığında mimarinin yanı sıra insan ögesi de ön plandadır. Bunu sağlayan unsur ise kontrast olarak görülmektedir. Fotoğraf karesinde yer alan tek insan ögesi beyaz zemin üzerinde siyah bir leke olarak görülmektedir. Aynı zamanda karenin merkezinde yer alması ilgi odağı olmasını sağlamaktadır. Alan Schaller “Metropolis” isimli fotoğraf serisi ile insanın yalnızlığını vurgulamak amacındadır. Bu noktada fotoğrafta yer alan tasarım unsuru olarak mimari içindeki yalnız bir insan silüeti ile vermek istediği anlamı güçlü bir şekilde sağlamıştır. Fotoğrafta yer alan grafik öğeler çizgi ağırlıklıdır, gözü yönlendiren çizgiler aynı zamanda fotoğrafa derinlik ve üç boyut etkisi de katmıştır.

6.2. Tasarım Unsuru Olarak İnsan

Kanburoğlu’na (2010:195) göre fotoğrafın resimden ayıran en büyük özelliklerden biri yaşamı birebir yansıtmasıdır. Bu yansıtma ise yaşam öğelerinin ön planda olduğu fotoğraflarda daha da vurguludur. Mimari yapının içindeki insanlar, boş bir meydan yerine insan yığınlarının içinde olduğu meydanlar, boş bir kapı yerine onunla bütünleşen insanların da karede yer alması ile fotoğrafın yaşamı yansıtması mümkündür.

Anton Kawasaki (2013) ise sokak fotoğrafının sokakta çekilen herhangi bir fotoğraf olma özelliği taşıyabileceği konusunda ortak bir yanlış anlama olduğunu belirtmektedir. “Örneğin, sadece binaların fotoğrafı, duvardaki grafitiler, saksıdaki çiçekler -teknik olarak sokakta çekilmiş olmalarına rağmen- daha çok mimari, belgesel ya da doğa fotoğraflarıdır. Sokakta çekilmiş pek çok fotoğraf olabilir fakat sokak fotoğrafçılığı genel olarak insanları kapsar ve gizlice gerçekleştirilen bir eylemdir” (Kawasaki 2013 akt. Satkın 2017:436).

Sokak fotoğrafçılığında konu genellikle insandır ve fotoğrafa konu olan insan, içinde bulunduğu koşullarla anlam kazanır. Dorothea Lange, insan yüzünün dünyanın her yerinde geçerli ve anlaşılır bir dil olduğunu belirtmiştir (Bodur, 2005). Bate (2022:147-156) de portre fotoğraflarının yüz, poz, giyim, mekan ve aksesuarlardan oluştuğunu ve bu unsurların her birinin fotoğrafın anlamlandırılmasına önemli ölçüde etki ettiğini belirtmiştir. Yüzdeki mimiklerin fotoğrafa dramatik etki yarattığını, aynı zamanda kişinin ruh halini de yansıttığını; bu noktada kullanılan lens vb. ekipmanların ve kullanılan çekim açısının da anlama katkısını vurgulamıştır. Bate’e göre giyim ve beraberinde kullanılan aksesuarlar da retoriği etkileyen unsurlardır. Bu noktada giyim, kişinin kimliği ve ait olduğu kültürle ilgili izler taşıırken; aynı şekilde aksesuarlar da figürlerin kimliklerine verilen anlamı önemli ölçüde değiştirebilir.

Görsel 2. İsimsiz-Metropolis Serisinden Alan Schaller (URL 13)

Alan Schaller tarafından çekilen Görsel 2 de çalışma kapsamında tasarım unsuru olarak değerlendirilen insan ögesinin ön planda olduğu bir fotoğraftır. Aynı zamanda fotoğrafçının şehirde yaşayan insanların yalnızlıklarını konu aldığı bir “Metropolis” isimli serisindedir ve bu açıdan yalnızlık anlamının güçlü bir şekilde verildiği söylenebilir. Bunu sağlayan fotoğrafın tasarım unsurlarıdır. Metroda çekildiği görülen fotoğrafa bakıldığında ön planda yalnız bir kadın görülmekteyken aynı zamanda orada var olan kalabalık diğer insanlar da söz konusudur. Fotoğrafta kalabalığı oluşturan diğer insanlar bilinçli olarak daha az net ya da bütünlük oluşturmayacak şekilde kadrage dahil edilmiştir. Bu durum fotoğrafta verilmek istenilen mesajın anlamın güçlendirmiştir. Diğer taraftan karede tasarım unsuru olarak insan ögesinin yanında kontrast ve grafik öğeler de söz konusudur. Metronun camının oluşturduğu kare kadını adeta çerçevelemiş; bu durum da yine verilmek istenilen yalnızlık mesajını güçlendirmiştir.

6.3. Tasarım Unsuru Olarak Kedi, Köpek, Kuş vb Canlılar

Günlük hayatın içinde yer almaları bakımından hayvanlar da sıklıkla sokak fotoğraflarına konu olmuşlardır. “İlk hayvan fotoğrafları teknolojik gelişmelerin onları hareketsiz yakalamaya elvermemesi nedeniyle sınırlıydı. Zamanla objektif hızları yükseldi ve fotoğrafçılar hayvanları doğal ortamlarında çekme imkanı buldu” (Smith,2020:164). Sokak fotoğrafçılığında fotoğraflanan hayvanlar daha çok günlük hayatın içinde yer aldıklarından bazen hareket netsizliği bilinçli olarak tercih edilmektedir. Bu noktada doğa fotoğrafçılığından ayrıldığı söylenebilir. Şehir hayatının söz konusu olduğu sokak fotoğraflarında kedi, köpek ve kuşlara daha sık rastlanmakla birlikte sokak fotoğrafçılığı şehir hayatıyla sınırlı değildir. Bu nedenle birçok canlının bu başlık altında tasarım unsuru olarak yer alması söz konusudur.

Görsel 3. İsimsiz-Dog, Dogs, Dogs Serisinden Alan Schaller (URL 14)

Alan Schaller tarafından çekilen Görsel 3 de çalışma kapsamında tasarım unsuru olarak değerlendirilen hayvan ögesinin ön planda olduğu bir fotoğraftır. Tasarım unsuru açısından fotoğrafa bakıldığında ön

planda olan köpeklerin yanı sıra insan, mimari, kontrast, ışık, gölge ve çizgiler de söz konusudur. Köpeklerin gölgeleri, kullanılan alt çekim açısı ve güçlü kontrastın fotoğrafa soyut anlamlar kattığı görülmektedir. Köpeklerin tasmalarına ait iplerinin fotoğrafın ana merkezinde üçgen oluşturacak şekilde birleşmesi ilgi merkezini güçlendirerek fotoğrafa üç boyut etkisi katmıştır..

Bir fotoğrafta konuyu oluşturan elemanlar arasındaki bağıntı, düzen ve devamlılığı gösterir. Öyle ki konunun bütünü oluşturulan elemanlar, fotoğrafta anlatılmak istenileni güçlü bir şekilde anlatmak üzere birbirlerine bağlıdır....Fotoğrafta belirtme fotoğrafa anlatım gücü ve karakter verir. Belirtme sadeleştirme, ayıklama ve diğer başka yollarla elde edilebilir. Doğal ışık belirtmede önemli rol oynar (Gökgöz, 1985:150-151).

6.4. Tasarım unsuru olarak ışık kullanımı

Fotoğrafın temeli olan ışık, sokak fotoğrafçıları tarafından bilinçli olarak, verilmek istenilen mesaja uygun şekilde kullanılır. Hayatın doğal akışını yansıtan sokak fotoğrafçılığında ışık konuyu anlamlı kılan bir unsur olarak karşımıza çıkar. Bu konuda Karadağ, insanların fotoğrafları nerede çekilirse çekilsin, bir portreye anlam kazandırmak ve onu yaşadığı çevreyle bütünleştirmek için ışığın iyi kavranıp kullanılması gerektiğini; dış dünyanın çeşitliliği ile cadde ve sokakların hareketliliğinin ise daima insan yüzünün tamamlayıcı bir unsuru olduğunu ifade eder (Karadağ, 2016b:256).

“Işığın aynı zamanda yönlendirme etkisi de vardır; çünkü, gözlerimiz karanlıktan aydınlığa geçmek ister. Aynı şekilde optik keskinlik de gözü yönlendirir ve keskin olmayan alanlardan alıp kendi üzerine çeker. Bu tür çekimlerde geniş bir diyafram açıklığı ve seçici odak telefoto merceklerle ve çok yakın çekimlerde verir. Bulanıktan keskinliğe sürelili ve yumuşak bir ilerleme söz konusu olduğunda yönlendirme etkisi de fazladır” (Freeman, 2012:110).

Görsel 4. İsimsiz-Metropolis Serisi Alan Schaller (URL 15)

Alan Schaller tarafından çekilen Görsel 4’te çalışma kapsamında tasarım unsuru olarak değerlendirilen ışık öğesinin ön planda olduğu bir fotoğraftır. Işık fotoğrafta gözü yönlendirici işlev görmeye beraber başlangıç noktası fotoğrafta yine bir tasarım unsuru olarak da yer bulan insanın bakışı doğrultusundadır. Söz konusu ışığın kullanımı ile güçlü bir kontrastın olduğu fotoğraf da yine fotoğrafçının Metropolis serisindedir ve insanın yalnızlığı mesajını güçlü şekilde taşımaktadır. Fotoğrafta çizgiler, yansıma, duvar dokusunun oluşturduğu grafik öğeler de tasarım unsurları olarak yer almaktadır.

6.5. Tasarım unsuru olarak yansımalar

Yansıma fotoğrafında kompozisyonun ana öğelerinden iki unsur ön plana çıkar; perspektif ve simetri. Bu iki unsurun etkisi dolayısıyla ana konu belirgin şekilde ön plana çıkar ve vurgulanır. Ayrıca fotoğraf ciddi bir derinlik hissi kazanır (URL 16).

Görsel 5. İsimsiz- Alan Schaller (URL 17)

Alan Schaller tarafından çekilen Görsel 5’te çalışma kapsamında tasarım unsuru olarak değerlendirilen yansıma ögesinin ön planda olduğu bir fotoğraf olmakla birlikte zıtlık (vapurun içindekiler-dışındakiler / siyah-beyaz / uyuyan adam-merak ya da hayranlık dolu bakışlarla İstanbul’u seyreden kadınlar..) Fotoğrafta aynı zamanda çizgiler de tasarım unsurları olarak yer almaktadır. Vapur camına yansıyan vapur korkulukları kadını çerçeveleyerek ön plana çıkarmış aynı zamanda yine cama yansıyan köprüde balık tutan insan silüetleri de grafik öğeler olarak değerlendirilebilir.

6.6. Tasarım Unsuru Olarak Gölge

Ömür (2018) gölgelerin kompozisyonu güçlendirerek görüntüye soyut bir unsur kattığını ve konunun farklı açılardan verilmesine imkan sağladığını belirtir. Bu noktada fotoğrafçıya altın saatleri değerlendirmesini ve ışık ayarını aydınlık alanlara göre yapmasını öğütler.

Görsel 6. İsimsiz- Metropolis Serisi Alan Schaller (URL 18)

Alan Schaller tarafından çekilen Görsel 6’da çalışma kapsamında tasarım unsuru olarak değerlendirilen gölge ögesinin ön planda olduğu görülmektedir. Metropolis serisinden olan fotoğrafta yine kent hayatının kalabalığında yalnız olan insanlar görülmekle beraber gölgeler incelendiğinde teknolojinin yansımaları da görülmektedir. Bu noktada fotoğrafçı yalnızlık mesajını soyut anlamda güçlendirmek için özçekim yapan ya da telefonla konuşan birlikte ama yalnız insanları vurgulamıştır. Bunlara ek olarak yere yansıyan muhtemel mimari çatısı grafik öğeler oluşturmuştur.

6.7. Tasarım Unsuru Olarak Zıtlık (Kontrast)

Grill ve Scanlon (2003:98-99) fotoğrafa bakan kişinin gözünün hemen en kontrastlı noktaya çekildiğini belirtmektedir. Bundan dolayı fotoğrafçının kompozisyonunu oluştururken ilgi merkeziyle en kontrastlı

noktanın çakışmasına özen gösterilmesi gerektiğini vurgular Fotoğrafta zıtlık gerek renk gerekse fotoğraf karesinde var olan öğe ilişkilerinde söz konusu olmaktadır. Karadağ (Karadağ, 2016a:99) bu noktada fotoğrafçının daima nesnel arasındaki bir farklılık yaratan veya güçlü bir kontrast oluşturan görsel ilişkileri iyi değerlendirmesi gerektiğini belirtmektedir. Büyük ile küçük, şişman ile zayıf, uzun ile kısa, açık ile koyu arasındaki oransal, görsel veya biçimsel ayrımların farkına varmak ve bunlar arasında bir uyum ve denge oluşturması gerektiğini vurgulamaktadır.

Fotoğrafta kontrast yaratan diğer bir etmen olarak renk konusunda ise zıtlığın siyah-beyaz fotoğrafçılıkta daha belirgin olduğu noktasında birleşen çok sayıda kaynak vardır. Bu konuda Nilsen (2019:83) direkt ve yoğunlaştırılmış ışık kullandığında fotografik imgenin yoğun gölgeler ve net bir şekilde aydınlatılmış beyaz yüzeyler olarak baskın bir görünüm oluşturacağını belirtmektedir. Henri Cartier Bresson (1952 akt. Scott, 2011:68) renkli fotoğrafçılığın, siyah ve beyazın yakaladığı yaşam ve devrimdeki başarısını etkileyeceğinden korkuyorum ifadesi ile siyah-beyaz fotoğrafçılığa bağlılığını sürdüren önemli bir isim olarak karşımıza çıkmaktadır. Ulutürk (2019:36-37) de siyah beyaz fotoğrafın hikaye anlatma özelliğinin imgeyi gerçek olandan uzakta tutması ile ilgili olduğunu ifade ederek siyah beyazın teknik olarak, ışık ve gölgenin vurgulanmasıyla önemli öğeleri aydınlatma ve kompozisyon sağlamayı mümkün kıldığını altını çizer. Ulutürk (2019:132) sokakta bir hikaye oluşturabilmek için genellikle zıtlıkların kullanıldığını ve modern, düzenli, bakımlı görüntüler yerine bir sorunu, absürt veya komik durumları konu aldığını belirtir.

Görsel 7. İsimsiz- Metropolis Serisi Alan Schaller (URL 19)

Alan Schaller tarafından çekilen Görsel 7 incelendiğinde kontrastlığın sadece siyah beyazın yapısından kaynaklanmadığı aynı zamanda şemsiyelerin açık ve kapalı olması ya da aşağı ve yukarıda olmalarıyla da sağlandığı görülmektedir. Fotoğrafta insan, mimari, yansıma, tabela, taşıtlar da tasarım unsurudur. Şemsiyeli insanların siluet oluşturacak kadar koyu olmaları ilgiyi yönlendirmektedir.

6.8. Tasarım Unsuru Olarak Grafik Öğeler

“İnsan gözü bir fotoğrafı geometrik ölçütler, yani noktalar, daireler, çizgiler ve çeşitli şekiller halinde görür ve birbirine karşıt iki açı arar” (Gökgöz, 1985:158). Karadağ’a (2016b:37) göre bir görüntünün anlam çatısını kurarken, geometrik biçim ve elemanların önemi büyüktür; geometrik biçimlerden biri olan çizgilerin fotoğraftaki temel hedefi biçim ve anlamı bir mantık ve akıl çerçevesinde buluşturarak anlamı yüceltmektir. Karadağ’a (2016c:39) göre fotoğrafta yön çizgiler, gözü görüntünün en anlamlı noktasına çekmektedir. Grafik unsurlar (noktaların, çizgilerin, şekillerin ve fotoğraf çerçevesinin birbirleriyle karşılıklı ilişkisi) doğrudan izleyicinin tepkisini kontrol ettiği için fotoğrafçının mesajını ilettiği yegane araçlardır.

“Dikey çizgiler: kadrajı böler, ritim duygusu yaratır; güç ve sağlamlık hissi verir.

Yatay çizgiler: dinginlik, denge ve uyum hissi verir.

Diyagonal çizgiler ise yatay ve dikey çizgiler arasında geçişi sağlarken; dinamik fotoğraflarda hareketi ifade eder. İzleyicinin gözünü yönlendirir ve ana konunun görsel ağırlığını artırır” (Ömür, 2018:17).

Görsel 8. İsimsiz- Metropolis Serisi Alan Schaller (URL 20)

Alan Schaller tarafından çekilen Görsel 8 incelendiğinde grafik öğe olarak noktanın insan gözüne denk gelecek şekilde kullanıldığı görülmektedir. Alan Schaller'in kent insanının yalnızlığını vurguladığı “Metropolis” serisinde yer alan fotoğrafta nokta, tek başına elinde cep telefonu ile görüntülenen kadının yalnızlığını vurgulamaktadır. Fotoğrafçının kahve içilen bir mekanı dışarıdan çekmesi sonucunda oluşan kare çerçeve de diğer bir grafik öğe olup; çerçevelediği insanı ön plana çıkarmıştır. Fotoğrafta insan, yansıma, camdaki yazılar da diğer tasarım unsurlarıdır.

7. SONUÇ

Bu araştırmada günümüzde popüler ve yaygın hale gelen sokak fotoğrafçılığı kavramına ve sokak fotoğrafçılığının gelişimine değinilmiş, sonrasında ise Instagramda var olan fotoğraf kolektiflerinden biri olan SPi ve kurucularından Alan Schaller'in fotoğrafları tasarım unsurları bakımından betimsel analizle incelenmiştir. Çalışma kapsamında mimari, ışık, yansımalar, gölge, zıtlık, insan ve diğer canlılar olarak belirlenen tasarım unsurları açısından örnek fotoğraflar incelenmiştir. Bu doğrultuda ele alınan fotoğrafların neredeyse tamamında başta zıtlık sağlayan unsurların görüldüğü, bunun yanında mimari ve diğer unsurların da ritim, doku, perspektif, şemalar, grafik unsurlar, çizgiler, altın oran vb kompozisyon öğeleriyle bütünlük oluşturacak şekilde fotoğrafta anlamlandırmanın sağlandığı görülmüştür. Bu anlamlandırmada sokak fotoğrafçısının kadrajına tasarım öğelerini bilinçli bir seçim ve zamanlama ile dahil etmesinin önemli olduğu görülmüştür. Bu noktada sokak fotoğrafının fotoğrafçının zihninde başlayan bir süreç olduğu görülmüştür. Çalışma, hakkında yeterli Türkçe yazılı kaynak bulunmayan SPi oluşumuna sınırlar dahilinde olsa da değinerek sosyal medyada faaliyet gösteren kolektif anlayışının sokak fotoğrafçılığına kazandırdığı dinamik ortamı göstermesi bakımından önemini ortaya koymuştur. Bu dinamizm, fotoğrafçıların aralarında etkileşimi mümkün kılarken sokak fotoğrafçılığının gelişimine de katkı sağlayan önemli bir etkidir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, F. İkizler E.(2010). *Fotoğraf Teknik Okumaları* (3. Baskı). İstanbul: Say Yayınları
- Aktaş, H. ve Aksoy, E. S. (2022). instagram'da sembolik şiddet modası: covid-19 pandemisi sürecinde türkiye'de 65 yaş üzeri insanlara uygulanan sembolik şiddet örneklerinin incelenmesi. *İNİF E- Dergi*, 7(1), 10-31.
- Bate, D. (2022). *Fotoğraf: Anahtar Kavramlar*. İstanbul: Espas Yayınları
- Bodur, F. (2005) *Fotoğrafın Tarihi*. Konya: Tablet Kitabevi
- Bozkurt Yüksel A. E. (2020) sokak fotoğrafçılığı ve kişisel verilerin korunması. *Türkiye Türkiye Adalet Akademisi Dergisi (TAAD)*. Yıl: 11, Sayı: 42 <https://dergipark.org.tr/en/pub/taad/issue/58517/857950>
- Ertan, G. (2013) macahel. *Fotoğraf Dergisi*, Sayı:110, İstanbul: Anıt Yayıncılık
- Eryılmaz, H. (2021) tekniğin olanaklarıyla sokak fotoğrafçılığı. *Fotosfer Fotoğraf Kültürü Dergisi*, Sayı:1, Kültür Sanat Basımevi, İstanbul (23)
- Freeman, M. (2012). *Fotoğrafçının Zihni*, 108, 114 – 156 İstanbul: Remzi Kitabevi
- Grill T. Scanlon M. (2003). *Fotoğrafta Kompozisyon*. (Çev. Nedim Sipahi) İstanbul: Homer Kitabevi
- Gürcan, H. İ. (Ed.), *İnternet Yayıncılığı*, T.C. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ YAYINI
- Gökgöz, A. (1985). *Bütün Yönleriyle Fotoğrafçılık Siyah – Beyaz ve Renkli*. İstanbul: Odak Yayın
- Kalfagil, S. (2014). *Fotoğrafın Yapısal Öğeleri ve Fotoğraf Sanatında Kompozisyon*. İstanbul: İlke Kitap
- Kanburoğlu, Ö. (2010). *A'dan Z'ye Fotoğraf*. (3. Baskı). İstanbul: Say Yayınları
- Karaçelik Y. (2019). *Görsel Kültür ve Fotoğrafın İzinde Instagram*. İstanbul: Notabene Yayınları
- Karadağ, Ç. (2016a). *Fotoğrafta Anlam ve Anlamlandırma*. İstanbul: Öteki Yayınevi
- Karadağ, Ç. (2016b). *Kamera Bakışı*. İstanbul: Öteki Yayınevi
- Karadağ, Ç. (2016c). *Fotoğrafın Temel Yapısı*. İstanbul: Öteki Yayınevi
- Karadağ, Ç. (2016D). *Fotoğrafta Sanatsal Kompozisyon..* İstanbul: Öteki Yayınevi
- Lewis, E. (2018). *...izimler Fotoğrafi Anlamak*. İstanbul: Hayalperest Yayınevi
- Nilsen, V.(2019). *Grafik Sanat Olarak Sinema sinemada Temsil Kuramı*. (Çev. Memed Sarp Solakoğlu) Doruk Yayıncılık
- Orhan, S. (2020). toplumsal değişimin görsel estetik belgesi olarak sokak fotoğrafçılığı. *GSF Sanat Dergisi*, (35), 49-64
- Ömür, M. (2018). *Çek, Düzenle Paylaş Iphone Fotoğrafçılığı*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Sağlamtimur vd. (2019). *Haber Aracı Olarak Fotoğraf*. İstanbul: Kriter Yayınevi
- Satkın, M.B. (2017). sokak fotoğrafçılığında yeni bir mecra: instagram. *Sosyal Bilimler Dergisi/ The Journal of Social Science* / Yıl: 4, Sayı: 14, Eylül 2017, s. 431-451
- Sevinç, S. S. (2013), *Pazarlama İletişiminde Sosyal Medya*, İstanbul:Optimist
- Scott, C. (2011). *Sokak Fotoğrafçılığı Atget'ten Cartier Bresson'a*. İstanbul: Espas Sanat Kuram
- Smith, I.H. (2020). *Fotoğrafın Kısa Öyküsü*, (Çev. Deniz Öztok), İstanbul: Hep Kitap
- Sütlüoğlu M. (2017). *Fotoğraf Sanatında Kompozisyon*. İstanbul: Literatür Kitabevi
- Torun, B. (2019). sosyal medyada hashtag aktivizmi:alsice bucketchallenge örneği. *The Journal of Social Science/ Şubat 2019*
- Türk, A. & Güzel, H. (2021). 1990'lı yıllardan günümüze sokak fotoğrafçılığı ve anlam yaratma süreçleri. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*,8(69), 1174-1185
- Türkmenoğlu, H. (2014). teknoloji ve sanat ilişkisi ve bir dijital sanat örneği olarak instagram. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), s. 95-97.
- URL 1: <https://www.haluksafi.com/blog/2019/5/sokak-fotografciligi-tarihi#:~:text=1940'lar%C4%B1n%20sonlar%C4%B1ndan%20itibaren%20New,Steichen%20taraf%C4%B1ndan%20h%C4%B1zla%20kubul%20edildi> Erişim Tarihi: 15 Ağustos 2024
- URL 2: <https://erickimphotography.com/blog/2013/09/16/10-lessons-andre-kertesz-has-taught-me-about-street-photography/> Erişim Tarihi: 20 Ağustos 2024

URL 3: <https://www.haluksafi.com/blog/2019/5/sokak-fotografciligi-tarihi#:~:text=1940'lar%C4%B1n%20sonlar%C4%B1ndan%20itibaren%20New,Steichen%20taraf%C4%B1ndan%20h%C4%B1zla%20kabal%20edildi> Erişim Tarihi: 5 Kasım 2022

URL 4: <https://kontrastdergi.com/ozlem-dag-diane-arbus-19-sayi/> Erişim Tarihi: 5 Kasım 2022

URL 5: <https://www.haluksafi.com/blog/2019/5/sokak-fotografciligi-tarihi#:~:text=1940'lar%C4%B1n%20sonlar%C4%B1ndan%20itibaren%20New,Steichen%20taraf%C4%B1ndan%20h%C4%B1zla%20kabal%20edildi> Erişim Tarihi: 15 Ağustos 2024

URL 6: <https://netvent.com/hashtag-nedir-en-etkili-nasil-kullanilir/> Erişim Tarihi: 7 Kasım 2022

URL 7: <https://gossipdergi.com/hashtaglerin-marka-olarak-tescillenmesi/> Erişim Tarihi: 15 Ağustos 2024

URL 8: <https://www.photostartsheet.com/streetphotoindex/collectives.html> Erişim Tarihi: 2 Kasım 2022

URL 9: <https://mymodernmet.com/street-photography-international/> Erişim Tarihi: 5 Kasım 2022

URL 10: <https://www.youtube.com/watch?v=uTqWgMFcffA> Erişim Tarihi: 20 Ekim 2022

URL 11: <https://leica-camera.blog/2017/09/11/many-shades-life/> Erişim Tarihi: 25 Ekim 2022

URL 12: <https://images.squarespace-cdn.com/content/v1/561628dfe4b09b3c0d81d97d/1515267242017-8N4GXNY8TNOYA8O2MJSU/Alan+Schaller+-+London+Street+Photographer+-+Metropolis36.jpg?format=1500w> Erişim Tarihi: 15 Ağustos 2024

URL 13: <https://listelist.com/kentsel-yasamin-insandaki-yalnizligi-fotograf> Erişim Tarihi: 15 Ağustos 2024

URL 14: <https://images.squarespace-cdn.com/content/v1/561628dfe4b09b3c0d81d97d/1515268984087-ANEMAQAVU0JR04EMFHUE/Alan+Schaller+-+Street+Photographer+-+Dogs+17.jpg> Erişim Tarihi: 15 Ağustos 2024

URL 15: <https://images.squarespace-cdn.com/content/v1/561628dfe4b09b3c0d81d97d/1515267003448-MVEVAPNKJJKMKY8AL5CG/Alan+Schaller+-+London+Street+Photographer+-+Metropolis3.jpg?format=1500w> Erişim Tarihi: 15 Ağustos 2024

URL 16: <https://m.gencdergisi.com/7474-fotograf-ta-yansima-neden-guzel-gorunur.html> Erişim Tarihi: 15 Ağustos 2024

URL 17: <https://images.squarespace-cdn.com/content/v1/561628dfe4b09b3c0d81d97d/1515267900136-A884MO4D6YMVKKFFA3G7/Alan+Schaller+-+Street+Photography+International+14.jpg> Erişim Tarihi: 15 Ağustos 2024

URL 18: <https://images.squarespace-cdn.com/content/v1/561628dfe4b09b3c0d81d97d/1515267236169-OP2ESEHJ6WITF9LKYK3V/Alan+Schaller+-+London+Street+Photographer+-+Metropolis32.jpg?format=500w> Erişim Tarihi: 17 Ağustos 2024

URL 19: <https://images.squarespace-cdn.com/content/v1/561628dfe4b09b3c0d81d97d/1515267113159-17DI2Y6Q0CX795HEVHF7/Alan+Schaller+-+London+Street+Photographer+-+Metropolis17.jpg> Erişim Tarihi: 17 Ağustos 2024

URL 20: <https://images.squarespace-cdn.com/content/v1/564714c6e4b00339486426d7/1515274295031-7CQ9LY7YC891NMQXUQLK/Alan+Schaller+-+Street+Photography+International+2.jpg> Erişim Tarihi: 17 Ağustos 2024

Ulutürk, M. (2019). *Fotoğrafname-Fotoğrafta Görsellik ve Gerçeklik*. Ankara: Hece

Yaygın, M. (2009). *Fotoğraf İdeolojisi "Algıda Gerçeğin Bozulumu"*. İstanbul: Kalkedon Yayıncılık